

Høringsnotat

1. Innledning

Endringer i følgende forskrifter sendes på høring:

- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1735 om krav til ikke-automatiske vekter
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1736 om krav til transportbåndvekter
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1737 om krav til automatiske diskontinuerlige summeringsvekter
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1742 om krav til instrumenter for automatisk veiing av enkeltmengder (catchvekter)
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1747 om krav til automatiske gravimetrisk fyllmaskiner
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1741 om krav til automatiske jernbanevekter
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1738 om krav til målesystem for kontinuerlig og dynamisk måling av andre væsker enn vann
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1746 om krav til instrumenter til flerdimensjonale målinger
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1740 om krav til lengdemålingsinstrumenter
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1739 om krav til materielle lengdemål

Endringene gjøres med hjemmel i lov om målenheter, måling og normaltid § 7 første ledd bokstav b og c og andre ledd, samt § 10 andre og tredje ledd.

Det foreslås endringer som innebærer at enkelte bestemmelser i forskrift 6. mai 2014 nr. 607 om landings- og sluttседdel (landingsforskriften) overføres til ulike instrumentspesifikke forskrifter fastsatt av Justervesenet. Dette gjelder regler om måletekniske forhold ved vekter som brukes i fiskeindustrien. Målet med endringene er at Justervesenet og Fiskeridirektoratet skal få et harmonisert regelverk med hensyn til tilsyn og kontroll av vektene.

I tillegg foreslås noen mindre endringer i de instrumentspesifikke forskriftene.

2. Behovet for endringer

2.1 Samarbeid med Fiskeridirektoratet

Justervesenet og Fiskeridirektoratet inngikk en formell samarbeidsavtale i 2016 om tilsyn og kontroll av vekter i fiskeindustrien. Det ble igangsatt et prosjekt med formål å finne tiltak som bidrar til begge etaters måloppnåelse, og arbeidet ble avsluttet i 2017. Et av tiltakene som ble foreslått var å opprette en arbeidsgruppe som skulle vurdere og foreslå endringer i regelverket for å oppnå et mer harmonisert og hensiktsmessig regelverk.

En arbeidsgruppe med representanter fra begge etater ble nedsatt våren 2018. Arbeidsgruppen har vurdert og foreslått endringer i regelverket. Resultatet av dette arbeidet ble fremlagt i rapport 15. januar 2019 (Fiskeridirektoratets og Justervesenets arbeidsgruppe for regelverk 2018). De endringene som presenteres i denne høringen, er basert på arbeidsgruppens arbeid og forslagene i rapporten til regelendringer.

Arbeidsgruppen foreslår å overføre alle de måletekniske reglene som står i landingsforskriften § 6 til de ulike instrumentspesifikke forskriftene gitt av Justervesenet. Det medfører at alle kravene til vektene er samlet, noe som igjen vil bidra til et mer oversiktlig regelverk for bruker. Med denne

endringen vil de måletekniske kravene bli håndhevet av Justervesenet. Dette anses hensiktsmessig med tanke på den måletekniske kompetansen som Justervesenet innehar.

2.2 utfordringer med dagens regelverk

Fiskeridirektoratet og Justervesenet har til sammen et regelverk som delvis komplementerer, delvis overlapper, og som på noen områder også kan tolkes å være i motstrid. Det knytter deg derfor utfordringer til håndhevelsen av regelverket, og det kan oppleves som uklart sett fra bransjens side.

Justervesenets samfunnsoppdrag er å sikre tillit til norske målinger og måleresultater gjennom en måleteknisk infrastruktur som har tillit nasjonalt og internasjonalt. Fiskeridirektoratets samfunnsoppdrag er å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.

Regelverkene har med bakgrunn i etatenes samfunnsoppdrag ulike formål og virkeområder. Justervesenets regelverk gjelder i hovedsak målinger som brukes som grunnlag for økonomiske oppgjør. I regelverket er det ikke et krav om at måling skal foretas, men dersom måling foretas og resultatet skal brukes ved økonomiske oppgjør, skal fastsatte krav etterfølges. Regelverket retter seg mot spesifikke måleredskaper og målemetoder, som for eksempel ulike typer vekter. For måleredskaper og metoder som ikke er nevnt i Justervesenets regelverk, gjelder ikke krav med mindre det er regulert i annet regelverk.

Formålet med landingsforskriften er å sikre en bærekraftig forvaltning av de villlevende marine ressursene. Dette skjer gjennom ressursregistrering og kontroll med uttaket. Idet fisken omsettes skjer det også et økonomisk oppgjør, enten i forbindelse med landingen eller i ettertid. Det økonomiske oppgjøret og rapporteringen til Fiskeridirektoratet om uttaket tar utgangspunkt i samme måling.

Regelverkene ulike formål har medført noe ulike krav til vektene. Det er ønskelig at kravene sammenfattes i ett regelverk.

Hovedutfordringen knyttet til håndhevelse har til nå ligget i at Fiskeridirektoratet ser behov for at vektene som brukes ved landing og mottak av fisk har spesielle funksjoner sammenlignet med vekter som brukes på andre områder. Dette er funksjoner som skal vanskeliggjøre feil bruk og manipulering av vektene samt øke muligheten for å avdekke eventuell manipulering. Slike funksjoner vurderes som avgjørende for at en vekt skal være egnet til bruk ved landing og mottak av fisk.

Justervesenets regelverk representerer implementering av direktiv som har som formål at måleredskaper skal kunne selges fritt mellom EØS-stater med så få handelshindringer som mulig. Regelverket inneholder bestemmelser om at måleredskapene skal være egnet til den tiltenkte bruk. Dette er krav som gjelder når måleredskapene selges, og er krav rettet mot produsent. Kravene vurderes i hovedsak av teknisk kontrollorgan når måleredskapet samsvarsvurderes. I måleinstrumentdirektivet er det bestemt at funksjonskravene skal anses oppfylt hvis måleredskapet tilfredsstillende spesifikasjonene i europeisk harmonisert standard eller et normativt dokument utarbeidet av OIML (Internasjonal organisasjon for legal metrologi).

Egnethetskravet er således i utgangspunktet ikke bransjespesifikt. På bakgrunn av dette er Justervesenets regelverk utformet generelt og er i liten grad bransjetilpasset eller tilpasset nasjonale behov. Justervesenet har ikke krav til spesielle funksjoner i vekter som skal brukes ved landing og mottak av fisk. Samtidig forstår Justervesenet regelverket slik at det ikke er til hinder for at man i et land kan innføre nasjonale krav til en vare som skal brukes på et begrenset område, dersom særskilte hensyn tilsier dette og kravene ikke står i motstrid til direktivene. Det vurderes derfor å være

anledning til å fastsette nasjonale krav til vekter brukt i fiskeindustrien innenfor rammene av måleinstrumentdirektivet og direktivet for ikke-automatiske vekter.

For å ivareta behovene som knytter seg til vekter som benyttes i fiskeindustrien, har Fiskeridirektoratet i landingsforskriften spesifisert måletekniske krav til vektene som ikke fremgår av Justervesenets regelverk. Etatene har dermed hatt en noe ulik forståelse av hvilke vekter som er egnet til bruk ved landing av fisk. Dette er en uheldig situasjon som oppleves vanskelig både for næringen og etatene. Målet er dermed å få til en felles forståelse av hva som er egnet vekt til bruk ved landing av fisk, og et regelverk som på en hensiktsmessig måte støtter opp under denne forståelsen.

2.3 Endringer i landingsforskriften og Justervesenets regelverk

På bakgrunn av de beskrevne utfordringene med dagens regelverk har vi sett at det er behov for endringer i begge etaters regelverk. Det er enighet om at det mest formålstjenlige er å flytte måletekniske krav som i dag står i landingsforskriften § 6 til Justervesenets regelverk. Reglene tas inn i de aktuelle instrumentspesifikke forskriftene for slike type vekter som brukes ved landing og mottak av fisk. På den måten vil som nevnt de metrologiske kravene til vektene gå frem av Justervesenets regelverk, og Justervesenet kan håndheve kravene under sitt tilsyn. Regelverket vil bli mer oversiktlig når alle de tekniske kravene til vektene samles på samme sted. De nye bestemmelsene i de instrumentspesifikke forskriftene vil i all hovedsak ha innhold som tilsvarer bestemmelser i landingsforskriften § 6, selv om ordlyden kan være noe endret. Noen mindre endringer er også gjort.

I tillegg til dette vil Fiskeridirektoratet gjøre endringer i landingsforskriften for å sikre nødvendige, korrekte og verifiserbare data om ressursuttaket på landings-/sluttseddelen, samt for enklere å kunne koble seddeldata med andre datakilder. Fordi det foreslås flere endringer i landingsforskriften enn kun å flytte regler fra landingsforskriften til Justervesenets regelverk, har Justervesenet og Fiskeridirektoratet kommet frem til at det er hensiktsmessig med to høringer. Begge etaters høringer er imidlertid samkjørte, og høringene sendes ut samme dag med samme høringsfrist. Regelendringene trer i kraft fra samme dag.

2.4 Mindre endringer i instrumentspesifikke forskrifter

Flere av de instrumentspesifikke forskriftene har en bestemmelse om at testing skal utføres i henhold til relevante deler av rekommandasjoner fra OIML (Organisation Internationale de Métrologie Légale), med mindre Justervesenet anser det mer hensiktsmessig og måleteknisk forsvarlig å utføre testingen på annen måte. Dette fremgår av § 5 andre ledd i samtlige forskrifter som nevnt innledningsvis under pkt. 1, med unntak av forskrift om krav til ikke-automatiske vekter.

Justervesenet foreslår at bestemmelsen oppheves i de aktuelle forskriftene, idet den anses lite konkret og derfor overflødig. Enkelte brukere misforstår og oppfatter at rekommandasjonene fra OIML må følges, noe som er uheldig. Det bør være opp til Justervesenet å avgjøre hvordan tilsynet til enhver tid bør utføres, og regelverket burde ikke kunne misforstås på dette punktet. Samtidig påpekes at Justervesenet som forvaltningsorgan har plikt til å påse at sakene utredes tilstrekkelig, og at avgjørelsene er faglig forsvarlige. Dette innebærer at det uansett stilles krav til testingen, uavhengig av hva regelverket for øvrig sier om testingen.

3. Forslag til endringer i instrumentspesifikke forskrifter

3.1 Plassering av display

Det står i landingsforskriften § 6 første ledd andre punktum at display eller annen avlesningsmulighet skal være plassert i eller ved vekten. Hensikten er at alle som lander, mottar og kontrollerer fisk skal ha enkel tilgang til displayet slik at de kan se hva som veies.

Hvor displayet plasseres er ikke en åpenbar måleteknisk bestemmelse, men samtidig kan kontroll med veiingen fra de nevnte aktørene ha betydning for at måleresultatet skal bli riktig. Arbeidsgruppen har derfor kommet til at bestemmelsen bør flyttes til det måletekniske regelverket.

Det foreslås at ny bestemmelse tas inn i følgende forskrifter:

- Forskrift om krav til transportbåndvekker § 34 a første ledd
- Forskrift om krav til automatiske diskontinuerlige summeringsvekker § 36 a første ledd
- Forskrift om krav til instrumenter for automatisk veiing av enkeltmengder (catchvekker) § 34 a første ledd
- Forskrift om krav til automatiske gravimetrisk fyllmaskiner § 31 a første ledd
- Forskrift om krav til ikke-automatiske vekter 22 a første ledd

3.2 Avlesing av veid kvantum

Det står i landingsforskriften § 6 første ledd andre punktum at veid kvantum skal kunne avleses fortløpende og direkte. Hensikten er at veid kvantum skal være synlig når vekten er i bruk. Det skal ikke være nødvendig å gjøre noen operasjoner, eksempelvis å gå inn i menyer i en PC, for å få frem veieresultatet.

Når det gjelder kravet om at veid kvantum skal kunne leses *fortløpende*, innebærer det at hver deling skal vises ved veiingen. Mange vekter har imidlertid en diskontinuerlig visning, ofte med en oppdatering hvert 15. sekund. Et slikt midlertidig opphold i visningen anses likevel å oppfylle kravet om fortløpende visning.

Når det gjelder kravet om *direkte* visning, så skal bruker kunne gå inn i andre menyer i vekten, selv om det innebærer at veieresultatet ikke vises i kortere perioder. Ideelt sett skulle alle vekter hatt en funksjon med automatisk tilbakestilling til visning av veid kvantum. Dette har ikke alle vekter pr. i dag, og bruker må derfor sørge for denne tilbakestillingen.

Det foreslås at ny bestemmelse tas inn i følgende forskrifter:

- Forskrift om krav til transportbåndvekker § 34 a andre ledd
- Forskrift om krav til automatiske diskontinuerlige summeringsvekker § 36 a andre ledd
- Forskrift om krav til instrumenter for automatisk veiing av enkeltmengder (catchvekker) § 34 a andre ledd
- Forskrift om krav til automatiske gravimetrisk fyllmaskiner § 31 a andre ledd
- Forskrift om krav til ikke-automatiske vekter 22 a andre ledd

3.3 Tilleggsdisplay

Det står i landingsforskriften § 6 fjerde ledd at automatisk vekt som benyttes til veiing av pelagisk fanget fisk til konsum og industriformål skal ha slavedisplay. Dette innebærer at transportbåndvekker, summerende beholdervekker og catchvekker skal ha et ekstra display ved landing av fisk. I praksis er det pelagisk fisk (makrell, sild, lodde m.m.) til konsum og industriformål som veies, men det bør ikke avgrenses til disse tilfellene.

Hensikten med tilleggsdisplayet er at den som lander fisken skal kunne se at fisken faktisk blir veid etter lossingen. Dette vil være med å sikre at det økonomiske oppgjøret blir korrekt. Det er særlig i tilfeller der det er stor fysisk avstand mellom fartøyet og vekten at tilleggsdisplayet vil ha en viktig funksjon.

Arbeidsgruppen mener det ikke er ønskelig å ha begrensninger med hensyn til antall display, men det må stilles krav til hvordan det enkelte tilleggsdisplayet kobles slik at veid data ikke skal kunne manipuleres. Det innebærer at tilleggsdisplayet skal kobles med beskyttet grensesnitt (ledning), at det kun skal gjenta data fra hoveddisplayet og at hoveddisplayet ikke skal kunne påvirkes på noen måte. Tilleggsdisplayet bør også ha tilsvarende deling/oppløsning som hoveddisplayet.

Det foreslås at ny bestemmelse tas inn i følgende forskrifter:

- Forskrift om krav til transportbåndvekker § 34 a tredje ledd
- Forskrift om krav til automatiske diskontinuerlige summeringsvekker § 36 a tredje ledd
- Forskrift om krav til instrumenter for automatisk veiing av enkeltmengder (catchvekker) § 34 a tredje ledd

3.4 Flere telleverk – totaltelleverk

Det står i landingsforskriften § 6 andre ledd første punktum at automatiske vekter skal ha mer enn ett telleverk hvor det ene skal være en totalteller som løper kontinuerlig og som ikke kan nullstilles uten å bryte forseglinger. Hensikten er å ha en totalteller som viser totalt veid kvantum over tid. Dette er en viktig kontrollfunksjon ved tilsyn for å kunne sammenligne kvantum fra enkeltlandinger med det totale kvantum veid over vekten, og kravet bør videreføres.

Videre er det krav i landingsforskriften § 6 andre ledd andre punktum om at totaltelleren skal vise minimum åtte siffer uten desimaler med en minste deling på maksimalt en kilo. Arbeidsgruppen har vurdert at det ikke er hensiktsmessig å videreføre dette. Når det gjelder vektens deling/oppløsning er dette noe som kan og bør variere, alt ettersom hvilket bruksområde det gjelder og hvor store mengder som veies. Det foreslås imidlertid at totaltelleren skal ha lik deling som grundisplayet.

Det foreslås at ny bestemmelse tas inn i følgende forskrifter:

- Forskrift om krav til transportbåndvekker § 34 a fjerde ledd
- Forskrift om krav til automatiske diskontinuerlige summeringsvekker § 36 a fjerde ledd
- Forskrift om krav til instrumenter for automatisk veiing av enkeltmengder (catchvekker) § 34 a fjerde ledd
- Forskrift om krav til automatiske gravimetrisk fyllmaskiner § 31 a tredje ledd

3.5 Stoppfunksjon ved registrerbare feil

Det står i landingsforskriften § 6 tredje ledd at tilførselen av fisk til en automatisk vekt skal stoppe automatisk dersom indikatoren ikke er i stand til å registrere kvantum på grunn av registrerbare feil. Hensikten med bestemmelsen er å sørge for at alt som går over vekten faktisk veies. Dette er viktig både av hensyn til kontroll med ressursene som tas opp av sjøen og av hensyn til det økonomiske oppgjøret.

Det fremgår av forskrift om krav til transportbåndvekker § 18 at en transportbåndvekt skal konstrueres slik at virkningen av en funksjonsfeil som medfører et unøyaktig måleresultat, reduseres så langt som mulig. I OIML R 50-1 pkt. 4.3 presiseres at en transportbåndvekt skal bygges og

installeres slik at visse feil registreres i vekten. Dette kan f.eks. være at hastighetsmålingen ikke fungerer eller manglende signal fra veiecelle. Slike feil skal varsles ved tydelig hørbart eller synlig tegn. I pkt. 4.3.5 sies at transportbåndet skal stoppe eller synlig eller hørbart tegn skal gis dersom instrumentet slås av eller slutter å fungere.

Når det gjelder landing av fisk vurderes at det er behov for at vekten stanser dersom vekten ikke veier korrekt. Lys- eller lydsignal er ikke tilstrekkelig i denne sammenheng, da store kvanta fisk i så fall vil kunne gå over vekten uten å bli registrert. Arbeidsgruppen foreslår derfor at det stilles krav om at transportbåndvekt skal ha en stoppfunksjon som inntreffer ved registrerbare feil.

Det foreslås at ny bestemmelse tas inn i forskrift om krav til transportbåndvekter § 34 a femte ledd første punktum.

3.6 Stoppfunksjon ved manglende nullstilling og tarering

Det står i landingsforskriften § 6 tredje ledd andre punktum at ved bruk av automatiske vekter skal tilførsel av fisk stoppe automatisk hvis vekten ikke tareres ved oppstart og jevnlig under bruk. I praksis er dette kun aktuelt for transportbåndvekter.

Ved veiing av fisk kan vann og avsetninger fra fisken påvirke veieresultatet. For å få et korrekt økonomisk oppgjør er det derfor viktig at vekten nullstilles før neste veiing og at dette skjer automatisk. Erfaring tilsier at nullstillingen må skje ved oppstart og hvert 30. minutt i løpet av innveiingen. Vekten skal ha en funksjon som stanser innveiingen dersom nullstillingen ikke skjer på denne måten.

Det foreslås at ny bestemmelse tas inn i forskrift om krav til transportbåndvekter § 34 a sjettede ledd.

3.7 § 5 andre ledd oppheves i diverse forskrifter

Justervesenet foreslår at § 5 andre ledd oppheves i følgende forskrifter:

- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1736 om krav til transportbåndvekter
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1737 om krav til automatiske diskontinuerlige summeringsvekter
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1742 om krav til instrumenter for automatisk veiing av enkeltmengder (catchvekter)
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1747 om krav til automatiske gravimetrisk fyllmaskiner
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1741 om krav til automatiske jernbanevekter
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1738 om krav til målesystem for kontinuerlig og dynamisk måling av andre væsker enn vann
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1746 om krav til instrumenter til flerdimensjonale målinger
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1740 om krav til lengdemålingsinstrumenter
- Forskrift 21. desember 2007 nr. 1739 om krav til materielle lengdemål

Ved å fjerne bestemmelsene vil hovedregelen om at Justervesenet til enhver tid avgjør hvordan tilsynet bør utføres, bli tydeligere. Reglene i seg selv er lite opplysende. Selv om någjeldende regler sier at anvisningene i OIML kun er et utgangspunkt for tilsynet, kan noen brukere misforstå og legge for mye vekt på dette. Ved å oppheve bestemmelsene kan man få et regelverk som i mindre grad gir grunnlag for misforståelser. Samtidig medfører det ingen reelle endringer.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Å flytte bestemmelsene fra landingsforskriften til Justervesenets instrumentspesifikke forskrifter innebærer ikke at det innføres nye krav til vektene. I utgangspunktet vil derfor flyttingen av bestemmelsene ikke medføre økte kostnader for brukerne av vekter i næringen. Samtidig vil enklere håndheving av regelverket kunne medføre flere pålegg om å følge kravene. Brukerne som ennå ikke har tilpasset seg kravene i landingsforskriften vil derfor kunne oppleve utgifter med å tilpasse seg det nye regelverket. Dette er imidlertid utgifter de i prinsippet skulle hatt tidligere, idet tilpasningen burde skjedd da kravene ble innført med landingsforskriften.

Justervesenet vil få flere krav å føre tilsyn med. I tillegg forventes at tilsynet i noen tilfeller vil bli mer tidkrevende. Justervesenet vil i utgangspunktet løse dette innenfor allerede eksisterende rammer for ressursbruk. Endringen vil derfor ikke medføre økte kostnader til tilsyn og derfor heller ikke økte årsavgifter til brukerne, med mindre ressursbruken på grunn av endringene viser seg å øke vesentlig mer enn forventet.

Fiskeridirektoratet vil få tilsvarende færre krav å føre tilsyn med, men uten at dette anses som betydelig. Samlet sett har Fiskeridirektoratet vurdert de økonomiske og administrative konsekvensene av endringsforslagene i forskriften til å være begrenset.

De øvrige endringene i de instrumentspesifikke forskriftene kan forhindre misforståelser og klager, og kan på den måten være ressursbesparende.